

РОЛЬ КАПІТАЛІЗАЦІЇ У ПІДВИЩЕННІ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ ЕКОНОМІКИ

У сучасних умовах глобалізації світогосподарських зв'язків економічне зростання високорозвинених країн світу та їх міжнародна конкурентоспроможність значною мірою обумовлюються наявністю потужного інноваційного потенціалу, який передбачає зростання частки наукоємних галузей [2]. В Україні система фінансового забезпечення інноваційного розвитку є недостатньою. Її підґрунтям має стати капіталізація економіки, яка забезпечить зростання обсягів доходів компаній та ВВП країни в цілому і відповідно підвищить добробут громадян.

Економічна наука під капіталізацією розуміє систему економічних відносин на мікро-, мезо- і макрорівнях національної економіки з приводу накопичення капіталу шляхом спрямування частини прибутку на збільшення обсягів функціонуючого капіталу, що призводить до приросту вартості національної економіки [3]. Таке розуміння сутності поняття “капіталізація” являє собою результат еволюції змісту, який неодноразово і суттєво змінювався. У ринковій економіці процес капіталізації є багаторівневим і розглядається як двояке явище: з одного боку, це процес накопичення реального капіталу, тобто перетворення додаткової вартості в капітал, а з іншого – процес збільшення вартості функціонуючого капіталу, що проявляється на фондовому ринку. Кількісну оцінку приросту ринкової вартості дозволяє дати показник “ринкової капіталізації”, який розраховують як добуток середньозваженої ціни акції за день на обсяг випущених емітентом акцій в обіг [3]. Відповідно в умовах ринкової економіки розрізняють реальну та фіктивну (ринкову) капіталізацію. Суб'єктами цього процесу виступають домогосподарства, фірми, регіони, держава, які капіталізують активи компаній, майно регіонів, приватне і національне багатство. Незалежно від того, у якій сфері – виробничій чи грошовій, у якій формі – капіталізація прибутку чи капіталізація ринкової вартості реалізується цей процес, результатом стає приріст цінності як головна мета господарського розвитку [1].

Інтеграція виробничої і грошової форм накопичення є результатом фундаментальних економічних змін, які поки що недостатньо

враховуються економічною теорією відносно сутності і змісту процесу накопичення капіталу. Представимо взаємовплив та взаємообумовленість процесів виробничої і ринкової форм капіталізації, її роль у підвищенні конкурентоспроможності окремих суб'єктів господарювання та національної економіки в цілому у вигляді схеми (рис. 1).

Рис. 1. Взаємозв'язок капіталізації та конкурентоспроможності

Зростання капіталізації підприємства є основним джерелом оновлення основних фондів, а також формування фонду нагромадження, ресурси якого використовуються на розвиток науки, отримання інформації, впровадження інноваційних форм і методів організації виробництва, впровадження технологічних інновацій, удосконалення процесу виробництва, оновлення способів організації праці, маркетингового обслуговування. Як результат, відбувається покращення якості товарів, робіт, послуг компанії за ціновими та якісними характеристиками для споживачів порівняно з товарами конкурентів. Підвищення конкурентоспроможності продукції сприяє зростанню попиту на неї, виходу компанії на світові ринки, а тому і зростанню доходу від реалізації та прибутку, частина якого капіталізується, створюючи все нові і нові можливості для удосконалення як самого виробничого процесу, так і його результатів. Поряд з капіталізацією частини отриманого прибутку відбувається капіталізація інтелектуальної власності, створеної підприємством у процесі інноваційної діяльності.

Одночасно, підвищення конкурентоспроможності продукції, а тому і компанії, сприяє зростанню її ринкової вартості, інвестиційної привабливості та залученню додаткових економічних ресурсів. Разом з

тим капіталізація має значний вплив на фінансовий розвиток компанії, сприяє підвищенню її ділової репутації, розширює ділові та фінансові відносини на національному і міжнародних фінансових ринках.

За умови інтеграції виробничої та ринкової форм (або реальної та фіктивної) капіталізації виникає мультиплікативний ефект (ефект примноження), який здатний суттєво підвищити рівень капіталізації та конкурентоспроможності компанії, регіону, національного господарства. Інтегроване значення цього мультиплікатора складають різноманітні фактори створення вартості, до яких, перш за все, належать: обрана стратегія наукового та інноваційного розвитку, стан корпоративного управління, ступінь розвитку фондового ринку, інституційне середовище.

Отже, показники капіталізації, інноваційності та конкурентоспроможності є взаємопов'язаними і взаємозалежними, оскільки зростання рівня капіталізації суб'єктів господарювання забезпечує можливість їх інноваційного розвитку, а відтак сприяє підвищенню конкурентоспроможності. Зрозумілим є той факт, що підвищення конкурентоспроможності окремих суб'єктів господарювання сприятиме покращенню цього показника і для національної економіки в цілому.

Варто відзначити, що в умовах становлення економіки знань, основою зростання капіталізації та конкурентоспроможності компаній, регіонів і країни вважають інтелект і знання. Капіталізація та комерційне використання інтелектуальної власності полягає у перетворенні кваліфікації робітників, репутації колективів у набір ліцензій, патентів, сертифікатів тощо. Внаслідок цього відбувається зростання частки нематеріальних активів у балансі підприємств, зростає вартість компаній та їх інвестиційна привабливість.

В Україні попри наявність низки державних програм щодо сприяння підвищенню інноваційного потенціалу, інвестиційної привабливості та конкурентоспроможності національної економіки, ефективність їх дії слабка. Тому реальним механізмом залучення додаткових ресурсів у сучасних умовах виступає капіталізація, проте на теперішній час вітчизняна економіка недооцінена. Тож подальшого дослідження потребують питання удосконалення механізмів державного управління процесами капіталізації національної економіки на мікро-, мезо- та макрорівнях.

ЛІТЕРАТУРА

1. Беновська Л.Я. Інновації як шлях до підвищення рівня капіталізації підприємств / Л.Я. Беновська, І.С. Музика // Проблеми раціонального використання соціально-економічного та природно-ресурсного потенціалу регіону: фінансова політика та інвестиції: збірник наукових праць (Випуск XV). – Київ, СЕУ / Рівне, НУВГП, 2009. – № 2. – С. 42–50.
2. Конкурентоспроможність економіки України в умовах глобалізації / [Я.А. Жаліло, Я.Б. Базилюк, Я.В. Белінська та ін.]; за ред. Я.А. Жаліла. – К.: НІСД, 2005. – 388 с.
3. Малова Т.А. Капитализация в условиях российской экономики: теоретические и практические аспекты / Т.А. Малова. – [2-е изд.]. – М.: Книжный дом «ЛИБРОКОМ», 2009. – 208 с.